

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Kossuth-tér, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Nyilttérben egy sor közlési díja 50 fillér. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Főszerkesztő:

Benka Gyula.

Főmunkatárs:

Zlinszky István.

Felelős szerkesztő:

Dr. Nagy Béla.

Laptulajdonos:

Dr. Haviár Gyula

KIADÓHIVATAL:

Beliczey-ut 9. számú ház, hova az előfizetési és a hirdetési pénzek küldendők.

Előfizetési díj: Egész évre 8 K. Fél évre 4 K. Negyed évre 2 K. Egyes szám ára: 16 fillér

Gyermekkinzás.

Már a múlt év folyamán többször volt alkalmunk felszólalni néhány régi czopfos szokás ellen, a melyik alól a szarvasi tanintézetek vezetői sem tudtak még szabadulni, a kiknek működése pedig igazán általános meglepődést kelt. Felszólalásunk édes kevés eredményre vezetett ugyan, de ez nem csüggeszt el talán hogy ismét megkíséreljük eredményesen teljesíteni kötelességünket a jövő nemzedék, a gyermekek érdekében.

A gyermek, a jövő reménye minden érző ember előtt szent és annak egészsége, testi és lelki fejlesztése első rendű feladata legyen minden illetékes faktornak. Szomorú jelenség azután, midőn tapasztaljuk, hogy néha néha elfelejtik az eszközök között a célt, nem tájtják a fától az erdőt és a nevelésügy apostolai a nevelés magasatos pályáján meglepődve a tanítás minél nagyobb tömegű anyag betanítását tekintik célnek és a gyermekeket csak eszköznek, objectumnak tekintik, a kinek, mint

valami kísérleti nyulnak türnie kell a tudományos paedagógia vaskalapos megállapodásait.

A midőn az első hűvös északi szél megborzongat s kívánatosá teszi reggelenként a kabátot, a midőn látjuk a tél közeledtét, ezekre a vaskalapos megállapodásokra gondolunk és ismét megindítjuk felszólalásaink sorát.

Ezek elseje a tanítási idő kezdete. A budapesti népiskolákban hosszú küzdelem után — mert ilyen nyilvánvalóan észszerű, természetes követelményeket csak nagy küzdelem után lehet kivívni a vaskalapos paedagógia és büreankratikus egyoldalúság uralma alól — sikerült kivívni, hogy a reggeli tanítás az eddig szokásos nyolc óra helyett kilenc órára tétetett át.

A múlt évben Szarvason egyedül az izraelita iskolaszék tette meg az igen helyes első lépést fél kilenc órára tévén télen a tanítási idő kezdetét, a többi iskolák ragaszkodtak a reggeli

nyolc órai időhöz. A mit Budapesten a gyermekek egészsége érdekében türhetetlennek találtak, az Szarvason még inkább türhetetlen. Télen reggel 8 órakor a legerősebb hideg van, félig sötét éjszaka borul még a városra. Éjszakai hóesés után reggeli nyolc órára az utcákon még sehol sem takarítják el a havat, gyakran térdig kell gázolni benne.

És az a hat éves cseppség kénytelen reggel fél nyolc órakor, sőt ha távolabb lakik, esetleg hét órakor a dermedt hidegben, sötét ködben börtörkálni a hideg fehér falak közé a tanító ur elé, csak azért hogy elég tétessék a büreankratikus paedagógiának, a mely nem tudja megérteni, hogy 9 órától 12 óráig ugyanannyi idő van, mint 8 órától 11 óráig.

Azok, kiknek rendeltetése a gyermek testi és szellemi ápolása csupa buzgóságból, jó akaratból valóságos gyermekkinzást visznek véghez. Gyer-

TÁRCA.

A könyv.

Írta s a Szarvasi Leányegyesület szept. 13-iki ülésén felolvasta: dr. NEMES BÉLA.

(Folytatás.)

Megvan tehát az első magyar (nyomtatott) könyv. Itt álljunk meg kissé. A mai értelemben vett, összehajtott lapokból álló könyv nem régi divat. A latin liber a papirosz nevű növény hánását jelenti, tehát a könyv anyagát; a görög biblosz a. m. papirosz-csemete, mely a Milus partjáról került Európába. Egyiptom jövedelmező iparág volt a papirgyártás. A papirosz hánását levették a pálcikákat szorosán egymás mellé rakva összeragasztották, egy másik sorozatot keresztben ráfektettek s így lehengereltek, megszáritották és készen volt a papiros. A fe-

hérebb színű anyagot a növény beléből nyerték. E mellett a dergament is használtak az ujkor elejéig. A görög és római ember könyve a tekeres volt (kilindrosz, volumen). A papiros-folio szélére vékony pálcát erősítettek, erre rácsavarták az ivot. vagy iveket, átkötötték és függő pecsétet tettek reá. A papirusnál drágább volt a pergamen. Ezért történt, hogy néha régiebb szöveget a lapról lesérölták s újat írtak reá. Mi az ilyen lesúrolt, szabad szemmel alig vagy nem látható írást kémiai szerekekkel elvashatóvá tesszik. Ölszobá tette a papirosz a rongy. Az 1546-ban Brassóban felállított első magyar papirosmalom már ebből készít író, helyesebben nyomtató-anyagot. A kései fejlődés illusztrálására hadd említsük e helyen, hogy 1810. körül 40 papirosmalom zakatolt az országban, évenként 15 millió iv papir készült, egy millió forint bevétellel. Ez a mai termeléshez mérten nagyon kevés. De ne feledjük, hogy azóta a technika szédületesen haladt. Nemrég egy német papirosgyár tett

kísérletet annak megállapítására, mily gyorsan változtatható át valamely még lábbon álló fa hirlappá. Reggel hét óra 30 perckor közjegyző jelenlétében ledöntöttek három fát, miket azon septiben a gyárba vittek és tizenkét hüvelyk hosszú darabokra szabdaltak. Kilenc óra 34 perckor a három fából papiros lett, vagyis az egész gyártás két óra 4 percnél tovább nem tartott. Szaporán kocsira rakták a papirosz, a fél kilométernyire fekvő nyomdába szállították s tíz órára a lap már készen is volt. E szerint tehát az élőfa ledöntésétől az ujság elkészültéig mindössze harmadfél óra telt el.

Magyar földön az első magyar könyv Ujszigeten készült. A műhetyt 1537-ben Nádasdy Tamás horvát bán, utobb nádor állította. Vezetője Abády Benedek. Itt jelent meg 1541-ben az első teljes magyar nyelvű Ujtestamentom, a hires Erdősi Sylvester János fordításában. Nem szólunk a többi nyomtató műhelyről. Csak annyit, hogy a XVI. században 28 van az országban mind

mekkinzás ez egészen őszintén szólva és a mi a legszomorubb dolog, nem áll egyedül a sorban. Van a gyermekkinzásnak más példája is, a mit a multban már szintén felemlítettünk, de azt is sikertelenül.

A szarvasi középiskolákban a tanítási idő reggel 8 órakor délután 2 órakor veszi kezdetét. A tantermekek illetve a tanintézetek épületét pedig csak egy negyed órával előbb nyitják ki. Az iskolába jövő gyermekek természetük nyugtalanságánál fogva rendszerint jó korán elindulnak hazulról és már három negyed nyolc, illetve három negyed két óra előtt ott állnak az emeletes épület szárnyas ajtója előtt s várják a bemenetel idejét. Ez ajtók azonban zárva vannak. A bürokratikus paedagogia bölcsessége kimondta, hogy elég, ha egy negyed órával a tanítási idő előtt engedik be a növendékeket.

Télben a dermesztő fagyos időben, esőben, hóban ott állnak a korán jöttek néha 10—15 percig és be nem eresztik őket. A gyermekkinzó paedagogia előtt nagyobb fontosságú az a félelem, hogy a korán jövő gyermek a tanyeremben hancurozás közben eltörhet egy deszkát a kopott padokon, — mint az az eshetőség, hogy a zord időben a legveszedelmesebb betegségeket szerzik meg a künn ácsorgók.

Gyermekkinzás ez, a melynek, tudja Isten, hány életerős csemete, hány család reménye, szemefénye eshetett már áldozatul! Fennen hangoztatjuk a gyermekvédelem jelszavait,

egyleteket alakítunk, matinéekat rendezünk — és ime itt mutatjuk két példáját, két minden különösebb fáradság, vagy áldozat nélkül megszüntethető példáját a gyermekkinzásnak, a mely szabadon folyik naponta szemünk előtt. — Megtettük felszólalásunkat — talán lesz sikere; — és ha ismét sikertelen lesz, akkor ismét megtesszük, ha kell, százszor is. mig véget nem érnek a vaskalapos gyermekkinzások példái!

Képviselőtestületi közgyűlés.

Szarvas község képviselőtestülete szombaton, szeptember 26-án ismét közgyűlésre jött össze, a melynek rövid tárgysorozatával gyorsan is végeztek. Napirend előtti felszólalással kezdődött a gyűlés. Dr. Haviár Gyula intézett néhány kérdést az előjárósághoz felvilágosítást kérve a képviselőtestület előző gyűlésein hozott néhány határozatának végrehajtásáról. Az interpelláció folytán Jeszenszky Frigyes adta meg a szükséges felvilágosításokat.

Ezek között szerepelt az általunk már közölt italmérések ügye. Ugyanis a közgyűlés már pár hete kimondotta, hogy szükségesnek látja a városban elszaporodott zugkorcsmák számának korlátozását és a megfelelő intézkedések megtételére utasította az előjáróságot. Az előjáróság ennél fogva elő-

terjesztést is tett a pénzügyigazgatósághoz, kérve egy már kiadott engedély levonását és két italmérési engedély iránti kérelem elutasítását. Ez utóbbiak közül egyet a pénzügyigazgatóság már tényleg el is utasított.

Kijelentette továbbá a helyettes főjegyző az előjáróság nevében, hogy a közgyűlésnek szeptember 26-ik napjára összehívása, amikor az izraeliták újév ünnepét ünnepelték és ezért a gyűlésen meg nem jelenhettek, csupán tévedésből történt és ebben semmi céltartalom nem forog fenn.

Egy vadászterület átengedelményezését tudomásul vette, illetve engedélyezte a közgyűlés.

Jeszenszky Frigyes jegyzőnek október 8 napjától egy havi szabadságidőt engedélyeztek, a mely időre helyettesül Láncoffy Lászlót hozzák javaslatba. Uhljár Pál főpénztárnak pedig három havi szabadságidőt adtak azon kikötéssel, hogy ez idő alatt csak felét huzza rendes főpénztárnoki fizetésének. Helyettese Konyecsny János ellenőr pedig a helyettesítésnek díjában a főpénztárnoki fizetés másik felét kapja. Ugyancsak kimondották azt is, hogy tekintettel a teendők nagy mérvére, Elefánt János a helyettes könyvelői állásban 2 korona napidíj mellett tovább is megtartandó,

A legnagyobb érdeklődést, amelynek letárgyalása céljából hívták egybe tulajdonképpen a közgyűlést, a villamos világítás ügye keltett. A mult közgyűlés végén ez ügyet levették a napirendről, mivel a két alternatív terv — az

protestáns kézben. A katolikusok csak a század végén (1577.) szereznek fölszerelést Telegdy Miklós esztergomi nagyprépost, neves szónok megvásárolja a bécsi jezsuiták heverő nyomdáját s Nagyszombatban állítja fel.

Milyen volt a régi sajtó-készülék? Egyszerű kézi sajtó. Két részből állott. Egy csavarba alkalmazott rud segítségével leereszthető nyomó tégelyből és mozgatható talpazatból; erre a talpazatra tették rá a szedést, melyre a nyomtatandó papirosiveket fektették. A tégellyel egyszerre csak fél oldalát nyomhatták tele szöveggel; ha a kellő számú iv elkészült, új szedést raktak a talpazatra. Vegyük hozzá a körülményes festékszárítást, az ivék hajtogatását: bizony csigamunka folyt a műhelyekben. Egészen 1800-ig fa-sajtót használtak Európában, ekkor találja fel Stanhope lord a vas-sajtót, mely 1835-ben került Pestre. Öt évvel később Károlyi könyvkiadó már gözzel hajtott vas-sajtót dolgozik: a szabadságharc évében pedig vas-sajtó gyárunk is van. Ez időben 41 nyomdát számlálunk az országban. Ma már természetesen tökéletes nyomtató gépek amerikai frissességgel végzik a munkát mindenfelé.

Sok babrálással végezte a régi nyomtató mester dolgát. De nem ez volt a legnehezebb. A feladatok feladata most követ-

kezett: tudni a nyomtatványon. Akkor, még nem volt „alírási iv“, mellyel a szerzők előre biztosítottak előfizetőket. Aztán meg nincs hirlap, nincs posta. A szegény könyvnyomtató maga vándorol (alig telt segítő emberre) udvarházakba, táborhelyekre, vásárookra. Ponyvát terít, arra fekteti a 2—3 száz példányt (ritkán készült több) s lesi a jó szerencsét. Bámúlója akad elég, vevője ritkán. Nem volt akkoriban magyar olvasó közönség. Évek multak, míg a csekély készlet elfogyott. Feljegyzések szerint a legkitartóbb kőbor-könyvkiadó Huszár Pál volt, nyomtatványaival többször bejárta az egész országot. Ne felejtjük, hogy a XVI—XVII. század mennyire háborús. Azt is csak érintjük, hogy a felekezeti béke megbomláékor nem mindenki jutott odább ép bőrrel, ha árucikke mások meggyőződését bántotta. Mennyivel könnyebb a mai kiadó dolga! A sok másobeladó, utazó. ügynök, Bajos tőlük szabadulni. Ez idő szerint egész sereg kiadó vzt Magyarországon, szépen megélnék — közvetítőkkel szemben. Ugy látszik, közönségünk nagyon szeret olvasni mert kiki tudja, hogy nálunk kölcsön adott könyvet ritkán kap vissza tulajdonosa.

Rége ritkább volt a könyv, értéke nagyobb s jobban is vigyáztak rá. Egy-egy szép kötött és diszitett bibliáért a XVI. században vagyont fizettek. A könyvkötés di-

vata Rómáig vezethető vissza, mikor viaszos diptichonokra elefántesontfedőt tettek. A szép kötés és díszes nyomása eiső aranykoronát Bizáncban élte. Értékes ötvösmunka, drágaköves betét került a kötés táblájára. Nyugaton a táblát bőrrel vonták be. Megjegyezzük, hogy önálló könyvkötőipar csak a XV. században keletkezett, előbb maguk a kiadók és szerzetesbarátok bibelődtek vele, de nem hivatásból, Mikor aztán a mesterek kezébe került, ötlet, tudás és izlés szövetkezett a munkára. Megvasalták a könyv sarkait, csatok kerülnek rá, kopás ellen éreggombok védtek, a bőrborítékba hol egyszerű, hol szélesnyesen ágazó mustrát nyomnak, mozaikos színes bőrborítékkal is megpróbálkoznak, majd még a jour fémvasalás borul selyem- és bársonykötésre. Eleintén ilyen volt a kötése a világhírű Mátyás-féle Corvina könyveknek is. Am hamarosan olyau külsőt kapnak, melyet külön magyar stílinek tekint a mivelődéstörténet. Más idők jártak, mikor már gépekkel készült a sok illusztráció. Nálunk az ismert uevü Heckenast-cég készít először színes képeket, 1833-ban; ő azta a adta a Kossuth bankó kliséjét. A horgoló minták és himző-racézet nyomása a XIX. század találmánya, Pesten az 50-es években kezdik sajtó utján sokszorosítását.

Mióta könyv van a világon — legyen írott vagy nyomtatott — van könyvtár is.

önálló
telep
lanytel
között
lés elő
lattal
szerint
alkudo
ságra
A
vaslato
laszto
tovább
dr. Re
táv ké
igzeke
bocsát
nyérő
héten
A
még m
tagjai
szerezi
az alk
zetékek
szerző
létesíté
mérnök
teljesít
dalu
vállalko
önálló
a mező
áramot
tan-esa
kodni l
mint a
takaréki
hogyp

A legelső
kapcsolat
pok reu
gibb följ
hiteles k
a Pisistr
volt: má
keletkeze
századon
IX. száza
e. I. százi
hadi zsák
birtokába
mány. Sz
XX. százi
káptalan
ezeket fo
Órák ho
könyv-óri
(ha értéke
szébb, leg
Olaszorsz
(Firenzebe
melyet es
csak egy
említett
régén meg
kötetnyi
ták, hogy
tara legjo
lált. Fajda
dai, részbe
dák. Ma
felismert
letnek töb
Azóta se
sehol a vi

önálló Szarvason létesítendő villanytelep és a Mezötur által létesített villanyteleppel való kapcsolat terve — között dönteni nem tudtak. A közgyűlés elé most az előjáróság azon javaslattal lépett, hogy tekintettel arra, miszerint a két tervnek elkészítése, az alkudozás eszközölése szűkebb bizottságra bizassék.

A közgyűlés el is fogadta e javaslatot és a kizottság tagjaiul megválasztotta a bírót, főjegyzőt, mérnököt, továbbá Haviár Dani, dr. Haviár Gyula, dr. Reismann Adolf és dr. Takács Gusztáv képviselőket azon megbizással, hogy igyekezzenek minnél előbb tárgyalásba bocsátkozni és a tárgyalások eredményéről a képviselőtestületnek három héten belül tegyenek jelentést.

A mint értesülünk, a bizottság még nem tartott ugyan ülést, de annak tagjai már is igyekeztek tájékozódást szerezni és felmerült azon terv, hogy az alkudozáshoz és a telep, illetve vezetékek építéséhez szakértő mérnököt szerződtessenek, mivel a villanytelepek létesítése több olyan speciális gépészmérnöki munkát igényel, a melynek teljesítésére a községi mérnök sokoldalú egyéb elfoglaltsága miatt nem vállalkozhatna. Kétségtelen, hogy akár önálló telepet létesít a község, akár a mezőturi villanytelep által fejlesztett áramot szállíttatja át, ilyen szakértő tanácsadóra nagy szükség van és óvakodni kell attól, nehogy úgy járjunk, mint a színházépítéssel, amikor szintén takarékoskodni akartak és a helyett, hogy pályázatot irtak volna ki színhá-

zi tervre, az akkori községi mérnökkel ki természetesen nem birt a színházépítéshez szükséges specialis ismeretekkel, csináltatták meg a terveket s ennek eredménye lett, hogy 50 százalékkal nagyobb költséggel olyan színházunk van, a mely össze sem hasonlítható a környékbeli sokkal olcsóbban épült színházi épületekkel.

Új főjegyző.

Szeptember 28-án járt le a pályázati határidő Szarvas község főjegyzői állására és óriási érdeklődéssel várták a választást. Az állásra, illetve a főjegyzői választásról foletán esetleg megüresedendő jegyzői állásokra 15 pályázó nyújtotta be kérvényét.

A főjegyzői állásra pályáztak: Kollár Lajos, Jeszenszky Frigyes helybeli jegyző.

A főjegyzői, valamint az esetleg megüresedő jegyzői állásokra pályáztak: Osztrólcuzki János szarvasi, Bencsik István baranyajenői, Jandó Pál békésszentandrásai, Delibók Antal kisteleki, Súlyom Antal karkóci és Huga József beregszentmiklósi jegyzők.

A főjegyzőválasztás folytán megüresedett jegyzői állásokra pályáztak: Krsnyák Mihály, Biki Nagy Imre, Lánoszsy László, Mold Béla szarvasi, Kató Lajos gyomai, Hegyi Lajos nagy-szénási, Ács János békéscsabai jegyzők.

Dr. Wieland Sándor főszolgabíró

tegnap, szombaton délelőtt 9 órakor nyitotta meg a választást közölve a pályázók névsorát. A főjegyzői állásra a főszolgabíró valamennyi pályázót jelölte.

A képviselőtestület a főjegyzői állásra egyhangulag Kollár Lajos jegyzőt választotta meg.

Ezen választással megüresedett másodjegyzői állásra a főszolgabíró szintén az összes pályázót jelölte.

A képviselőtestület a másodjegyzői állásra szintén egyhangulag Krsnyák Mihály jegyzőt választotta meg.

Tárgyalás alá került erre a Krsnyák Mihály állásának betöltése. Dr. Haviár Gyula indítványára azonban a képviselőtestület azon kérelmet terjesztette elő, hogy ezen jegyzői állás egyelőre ne töltsék be, hanem helyettesítésével ideiglenesen Krsnyák Mihály az ujonnan megválasztott másodjegyző bizassék meg.

Miután Krsnyák Mihály a helyettesítést díjtalanul elvállalta, a főszolgabíró a további választási eljárást elhalasztotta és a negyedik jegyzői állás helyettesévé Krsnyák Mihályt nevezte ki.

Erre Kollár Lajos és Krsnyák Mihály az esküt letette, az ujonnan megválasztott főjegyző és másodjegyző megköszönték a választást és ezzel az ülés véget ért.

A választások eredménye, mellyel a községi jegyzői kar két kiváló tagja részesült a megérdemlett előléptetésben általános meglegedést keltett. A képviselőtestület összes tagjai örömmel üdvözölték az egyhangu határozattal megválasztott jegyzőket új, diszes állásukban, hol hisszük, hogy hathatósan fognak közreműködni a község javának előmozdításában.

UJDONSAGOK

— Uj orvos. Placskó J. Lajos, Placskó István szarvasi ág. ev. lelkész fia, ki az Országos Zeneakadémia növendéke is volt és Szarvason is többször keltett feltűnést kitűnő gondonka játékával, az elmúlt héten a budapesti tudományegyetemen megszerzte az orvostudori oklevelet. Az új doktort tegnap, október 3-án avatták fel.

— Tanári vizsga. ifj. Krcsmárik Endre, a szarvasi ág. ev. tanítóképző tanára szeptember hó 27-én a budapesti Országos Tanárvizsgáló Bizottság előtt a paedagógiai vizsgát sikerrel letette.

A legelső nyilván egyházi jellegűek voltak kapcsolatban pagodákkal, templomokkal. Papok rendezték, papok használták. A legrégebbi főjegyzések Kinába utalnak; A legelső hiteles közkönyvtár a Kr. e. VI. században a Pisistratos-féle athéni bibliotheka. Mekkora volt: ma már nem tudjuk. A IV. században keletkezett az alexandriai (Ptolemaios), kétszázézer kötettel, ezt a törökök a Kr. u. IX. században elpusztították, Rómába a Kr. e. I. szban kerül nagyobb könyvköszlet, mint hadi zsákmány, Görögországból. Magánosok birtokában a könyv inkább dísz, mint olvasmány. Sok családnál nincs különben — a XX. században. A középkorban kolostorok káptalanok, iskolák rejtegetnek könyveket; ezeket forgatja a szerzetes pihenő óráiban. Órák hosszat elüldögél, egy-egy kapesos könyv-óriásra borulva, melyet lánc erősít (ha értékesebb) a tartó szekrényhez. A legszebb, legdrágább könyvtárak a XV. szban Olaszországban keletkeznek, itt nyílt meg (Firenzeben) 1444-ben az első közkönyvtár melyet csakhamar háromakövetett. Fényben csak egy versenyzett velük: Mátyásnak már említett Corvinája. Szemben a nem is oly régen még közkeletű adattal, hogy százezer kötetnyi volt, újabb kutatások bebizonyították, hogy a tudomány szerető király könyvtára legjobé esetben huszezer kötetet számlált. Fajdalom, részben elajándékozták futó-dai, részben szétszórták barbár török hordák. Ma a kétségtelenül Corvina-kötetnek felismert könyvek száma 150, ennek a készletnek több mint kétharmada külföldön van. Azóta se volt ennél fényesebb gyűjtemény sehol a világon. Magánkönyvtárak a XIV.

században keletkeznek Magyarországon; 1670 körül a Zrinyciek, Rákóciak, Felekiek, Rádaiak főbűszkesége a családi bibliotheka. Jelenleg hazánkban kerek számmal 2600 könyvtár van, 9 millió kötetel. Legnagyobb az Egyetemi könyvtár a fővárosban (320 ezer) a pamorhalmi bencések könyvtára (115 ezer) a vidéken. Százharminc olyan könyvtárunk van, hol tíz ezernél több a könyv. A szarvasi főgimnázium ez év májusában 24856 kötetet számlált. A külföld legnagyobb könyvtárát Bostonban, Szt.-Pétervárott, Berlinben, Münchenben, Párisban és Londonban találjuk, utóbbi helyen a világhírű British Muzeum gyűjteményét, a felsorolt könyvtárak mindenikében több van egy millió kötetnél.

S a gyűjtés egyre folyik. Szép sorjában gondos kéz tesz egymás melé testes fölöt és pár milliméternyi apróságot. És jönnek tudásra éhes lelkek, mohón sziva sok ezer agyvelő megirt gondolatát. Ha csak egyetlen egy is termékenyített: nem hiába folyt verejtékes munka annak a millió meg millió könyvnek írásakor. Küzdeni, botlani, új eszmék szaván új erőre kapni: ez az ember sorsa. Am vessék tüzre azt a sok millió könyvet; mondják balgának, ki éjt napra váltva hívságos bizalommal kereste az igazságot: mindegy. Bizonyos, hogy „előbbre vitte az emberiséget.”

(Vége)

— Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Sulek József áthelyezésével megüresedett szarvasi főgimnáziumi tanári székre Hraskó Kálmán a szarvasi ág. ev. tanítóképző tanárát nevezte ki.

— **Halálozás.** Dósa Andor nyug. társulati igazgató mérnök f. hó 3-án 58 éves korában elhunyt. Temetése a mai napon nagy részvét mellett ment végbe. Az engesztelő szent mise áldozat 5-én reggel 9 órakor fog megtartatni.

— **Uj lelkész** A szarvasi izraelita hitközség lelkészi teendőkkel megbízott új hitoktatója, Dr. Drechsler Miksa szombaton tartotta első hitszónoklatát a szarvasi izraelita hitközség templomában. Az új rabbi kiváló tehetségeit eláruló gyönyörű magyar szent beszéde igen nagy hatást keltett és azon biztos reményt nyújt, hogy benne a szarvasi izraeliták kitűnő vezetőt nyertek.

— A „Szarvasi Leányegyeslet“ 1908-év, október hó 4-én, d. u. 3 órakor előadó gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Katona József: Irta és felolvassa Margócsy Emma. 2. Henri Ravina: Le mouvement perpetuel, zongorán játsza Lengyel Ilonka. 3. Hervai Hugó: Óh azok a férfiak. Magánjelenet. Előadja Harmati Ilonka. 4. Énekel Mikolay Mariska, zongorán kíséri Láng Janos.

— **Kézimunka tanfolyam.** A szarvasi állami leányiskolában a polgári iskola IV osztályát végzett tanulók részére e hónapban megnyílik a kézimunka tanfolyam, melynek vezetésére a vallás és közoktatásügyi miniszter Pentz Mária kisasszonyt nevezte ki. A tanfolyam két évre terjed és kézimunka mellett irodalmi, kereskedelmi könyvteli ismeretekre és rajzra is oktatják a növendékeket. A tanfolyam tandíja ugyanannyi, mint a polgári leányiskolai növendékek tandíja. Jelentkezőket Weinberger Fanny, az iskola igazgatónője vesz fel.

— **Csődnyitás.** A gyulai kir. törvényszék mint csőd bíróság f. hó 2-án Hanzus Pál szarvasi lakos vagyonára a csődöt elrendelte. A kir. törvényszék tömeggondnokul dr. Sámuel Viktor szarvasi ügyvédet nevezte ki.

— **Agyonnyomott gyermek.** Rómer Pál asztalosnál egy zongora volt javítás végett felállítva. Kis gyermeke, Rómer Ilona ott játszott a zongora körül és egy óvatlan pillanatban felborult a zongora s a gyermek a sulyos tárgy alá került, minek folytán azonnal meg is halt. Csütörtökön boncoltatta fel a szarvasi kir. járásbíró, miután a kir. ügyészség a gondatlan szülő ellen az eljárást megindíttatni óhajta.

— **Téli előadások.** A vármegyei közművelődési bizottság elhatározta, hogy a télen a megye területén népszerű előadásokat rendez. Az előadások rendezésével Pál Ernőt, az orosházi polgári iskola Igazgatóját bizta meg. Most érkezett meg a távirat Szarvas községhez, melyben felkéri az előjáróságot, hogy Pál Ernőt ezen működésében a Szarvason tartandó előadásokon segítse, illetve támogassa.

— **A hamisításokról.** Korunk haladásait, sajnos, nyomon követi a ravasz hamisítások minden neme. A városokba hamisított élelmiszerek, a vidékre hamisított ipari termékek kerülnek. Ujabb idő óta az ismert „szarvas“ jegyű szappan nemében egyedüli szappan tudvalevőleg az ugró szarvas viseli védjegyként. És ime felbukkan minden lehető ugró állat, szarvakkal vagy azok nélkül, csak valamelyest hasonlítson a „Schicht szappan“ szarvasához. Ügyeljünk tehát szappanbevásárlásainknál jól a „szarvas“ védjegyre.

— **Sajtóhiba.** A múlt heti számunk Színház rovatába téltreértésekre alkalmas adó sajtóhiba csuszott be. A Kerülő ut egyik alakját a kézirat „szenttelennek“ mondotta, míg nyomtatásban a szedő tévedése folytán „szemtelen“ jelent meg. Kénytelenek vagyunk ezt most helyreigazítani.

— **Méntelemek.** A megye községei között most államították meg a méntelepi különítmények létszámát. A beosztás szerint Szarvasra 15, Békésszentandrásra 2, Öcsödre 2 és Kondorosra 2 man fog jutni.

— **Tótkomlói átirat.** Szép dolog az a vármegyei törvényhatósági bizottsági tagság. Kellemes a megye nrái között lenni a gyulai nagy megyeházában. — De valamint hogy nincs rózsza tövis nélkül és a hol fény van, ott jelentkezik az árnyék is, úgy ennek is van bizonyos hátránya — az utiköltség. Ha gyűlésre kell menni Gyulára, a vasut nem visz el ingyen: Le kell fizetni a biléta árát. — Ez bántotta a tótkomlói vármegyei bizottsági tagokat szörnyen és Tótkomlós képviselőtestülete segíteni akar rajta. Elhatározta, hogy intézzenek feliratott a megyei törvényhatósági bizottsághoz, melyben annak kimondását kéri, hogy a gyűlésen megjelenő tagok utiköltsége a vármegye pénztárából fizetessék ki. Át is irtak a többi községhez, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz. Az átirat Szarvas község legközelebbi közgyűlése elé fog kerülni.

— **Uj ipartelep.** Örömmel értesítünk, hogy hazánk legnagyobb ipartelepe, az előnyösen ismert Bohn-féle téglagyárak most Békéscsabán is nagyszabású telepet létesít. A tulajdonosok elismert szakavatottsága és erélyessége bizonyára ezen új tele-

pet is rövid idő alatt elsőrendű iparteleppé fogja emelni.

— **Bethlen Gábor kör.** A budapesti egyetemek és főiskolák ifjúságának Bethlen Gábor Köre folyó hó 26-án tartotta meg alakuló közgyűlését. A nagy bizottság tagjainak megválasztása után a tisztikar így alakult: Elnök lett egyhangú örömmel és lelkesedéssel Eöri Szabó dezső. Alelnökök lettek: Leffler Béla, Okos Gyula, Wagner Géza, Kalocsa István, és Gály István. Főtítkárrá választott; Sebestyén Béla, titkárokká: Gáspár Emilia, és Némedy Endre. Főpénztáros lett: Vajda Béla, pénztáros: Tóth Károly, főjegyző: Mojsisovich Gabriella, jegyző: Posztós Sándor, főkönyvtáros: Grünvald Margit, könyvtárosok: Topercer Valéria és Benkő Gyula. Háznagyok: Hegedüs Imre Thury Dénes és Kiss Roland. Eöri Szabó Dezső elnök ezután rövid programot adott, melyben a kitartó munkát jelölte meg a továbbfejlődés leghiztosabb bázisául. A közgyűlés legfontosabb határozata, egy új zeneügyi albizottság szervezése volt. A közgyűlés után ismerkedési vacsora volt a Wachata és Diósy József köruti vendéglőjében.

— **Meghívó.** A szarvasi iparosok, ipari munkások és földművesek szabad lyceuma folyó évi október hó 6-án, kedden délután 5 órakor a városi színházban ünnepélyes előadást tart, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja a vezetőség.

— **Szép és biztos mellékkereset.** Tanítók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megérik vagy ahol a filoxera a szőlőket elpusztította és ennek következtében azok újból lennének beültetendők, tehát ahol szőlőműveléssel foglalkoznak: szép állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket beküldik: „Hirdetési iroda“ Budapest IV. Róser-Bazár.

Sirup pagliano a legjobb vértisztítószer. Feltalálója Giralomo Pagliano florenzi tanár, 1838 óta állítja elő Sirup Girolamo Pagliano a legjobb és legbiztosabb hashajtószer, mely 1838 óta sok ezer családnál a legjobb eredménnyel használtatik. Orvosi rendeletre minden jobb gyógyszerárban kapható. Megszünteti a székrekedést és annak következményeit, mint vértorlás és feje stb. előmozdítja az anyagcserét és vértisztítóan hat bőrkiütések, csusz, köszvényénél stb. Megrendelések intézendők: Girolamo Pagliano tanár, Florenz (A 60) Via Pandolfini. Elismerő leveleket és prospektust ingyen és bérmentve küld a vezérképviselőség: Dr. F. Herzig, L o b l i c h g a s s e 4 48. Gyógyszerárak főlerakatként kedvező feltételek mellettkerestnek. 4—9.

A NAP

a 48-as eszmény és a magyar nemzet
törekvések leghivebb, legtüzesebb szó-
szószólója.

A magyar ujságírás szenzációi

A magyar közönség legkedveltebb lapja.

Tessék mutatósímot kérni!

Magyarország legkitünőbb 2 lapja

A NAP UJSÁGVÁLLALAT LAPJA

A NAP

A NAP ujságvállalat esti lapja.

A Nap előfizetési ára:

Egész évre	— — —	16 K. — f.
Félévre	— — —	8 K. — f.
Negyedévre	— — —	4 K. — f.
Egy hónapra	— — —	1 K. 40 f.

Egyes szám mindenütt 2 krajcár.

FIDIBUSZ

A NAP ujságvállalat élclapja.

A Fidibusz előfizetési ára:

Egész évre	— — —	6 K. — f.
Félévre	— — —	3 K. — f.
Negyedévre	— — —	1 K. 50 f.
Egy hónapra	— — —	K. 50 f.

Egyes számmindenütt 5 krajcár.

A aki a „Fidibuszra“

legalább egy félévre

előfizet, ingyen kapja

az 1908. évre szóló di-

szes „FIDIBUSZ-

NAPTÁRT“-t.

Kiadó lakás.

A Kossúth-utczában
fekvő (I. 21.) Kvaçsala
féle házban több la-
kás kiadó. Bérbe ven-
ni szándékozók je-
lentkezzenek Scholtz
Gyula ev. lelkésznel.

Esetleg eladó.

Uj czúkrász üzlet megnyitás!

Van szerencsém a nagy közönség szives tudomására
hozni, hogy helyben Szent-István király-u. 50 sz. alatt (Elefánt
János ur házában), a mai kor kívánalmainak minden tekintetben
megfelelő

CZÚKRÁSZDÁT

nyitottam.

Üzletemben minden nap friss, s a legkényesebb igénye-
ket kielégítő sütemények állanak az igen tisztelt közönség ren-
delkezésére, ahol családok is családi ünnepélyek részére torták
és sütemények mindenkor izléses kivitelben és jutányos áron
rendelhetők meg.

Jóakaró pártfogást kér

KonducS Soma.

Szarvas, 1908. szeptember 20.

3-10

LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB KÉPES

LEVELEZŐ-LAPOK

kaphatók

SÁMUEL A.

könyv- és papirkereskedésében

SZARVASON.

Piaczi árak.

1908. okt. hó 2-án.

	frt.	kr
Ó Buza piros	11	10
Új Buza	9	70
Mercantil új buza	10	50
Sárgás buza	10	60
Üszkös buza	9	80
Árpa	7	00
Zab	7	10
Köles	5	10
Morzsolt tengeri	7	60
Luczerna mag prima	55	00
Hizott sertés		43

Hirdetések jótányos

áron vétetnek fel.

Bárány Bélának a Csáky-utcai

levő házában magtár azonnal bérbé kiadó. 2—3

Vasuti menetrend.

— Érvényes 1908. május 1-től. —

Mezőtur	ind. é.	2 29 n.	12 15 n.	5 40
Szarvas	érk.	3 15 "	1 03 é.	6 28
	ind.	3 27 "	1 27 "	6 38
Kisszénás	érk.	4 14 "	2 12 "	7 25
Orosháza	érk.	5 35 "	3 26 "	8 40
Mezőhegyes	érk.	7 55 "	5 40 "	—
Mezőhegyes	ind.	—	9 18 "	—
Orosháza	ind. é.	5 55 "	11 17 "	6 07
Kisszénás	érk. n.	7 18 "	12 29 "	7 16
Szarvas	érk.	8 24 "	1 26 "	8 13
	ind.	8 44 "	1 44 "	8 23
Mezőtur	érk.	9 30 "	2 30 "	9 10

A nappali idő reggeli 6 órától esti 5 óra 59 percig terjed. A számjegyek előtt levő betűk é. = éjjelt, n. = nappalt jelent.

A mosás akár a tánc,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana

csodálatos, hathatós tisztítóerejét saját szerű előállításának és a legjobb nyersanyagok leggondosabb kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana

kiméli a kezeket és a fehérneműt! Megtakarít fáradságot és veszélyt! Kiméli emélfogva az egészséget! Megtakarít pénzt, időt és munkát!

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

Tanfolyam

as egyéves önkéntességre jogosító vizsgálat előkészítésére.

Themák Ede, ny. főreáliskolai tanár, ki az ily vizsgálatoknál sok évig, mint a vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kinevezett vizsgáló biztos (az összes természettudományokból) működött, most nyugalomba vonult, és az önkéntességre igényt tartók számára előkészítő tanfolyamot állított fel.

A tanfolyamon részt vevők még felvétetnek.

A tanítás alapos a hallgatók előismeretei figyelembe vétetnek. Csakis középiskolai tanárok adnak elő.

Közelebb felvilágosítással szolgál: Themák Ede, ny. tanár, a tanfolyam vezetője. Temesvár-Józsefváros, Begabalsor 10. sz.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63, (

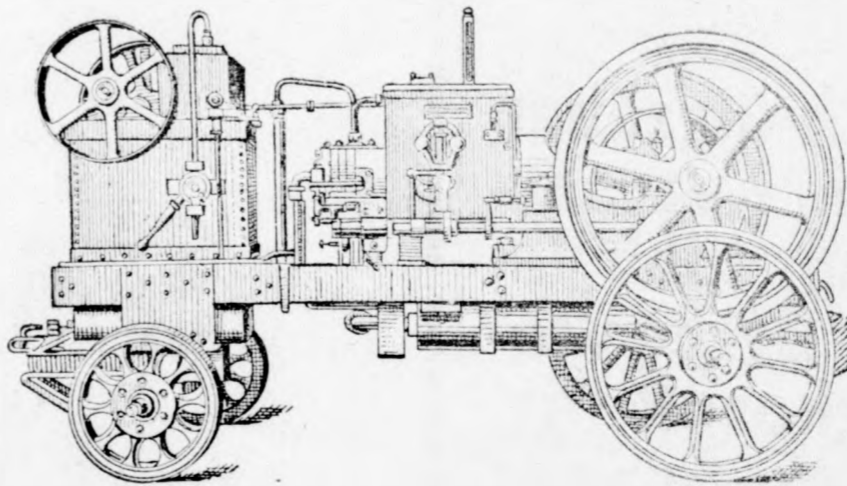
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatunk:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Eredeti „Otto” benzin-motorok cséplési célra

Saját műhely

IX. Mester-utca 81 sz.

Saját műhely
IX. Mester-utca 31 sz.

továbbá Benzin-, Petrolin-, Légszesz és szivógáz-motorok faszén, antracit és koksztüzelésre 1—1500 lóerőig.
LANGEN és WOLF Motorgyár, Budapest VI. Váci-körút 59

Világkiállítás St. Louis 1907. „Grand Prix”.

Tisztítás csak

Globusz
fémtisztító kivonat
A legjobb tisztítószer a világon

Jobban tisztít, mint más fémtisztítószer.

Kiadó lakás.

Dr. Ponyiczky Elek orvosnál
Szarvason I. kerület Belicei-ut 7. szám
alatt 3 szobás kertre nyíló udvari
lakás megfelelő mellékhelyiségekkel
azonnal több évre

kiadó

Bővebb tájékozást nyújt a kiadóhivatal.

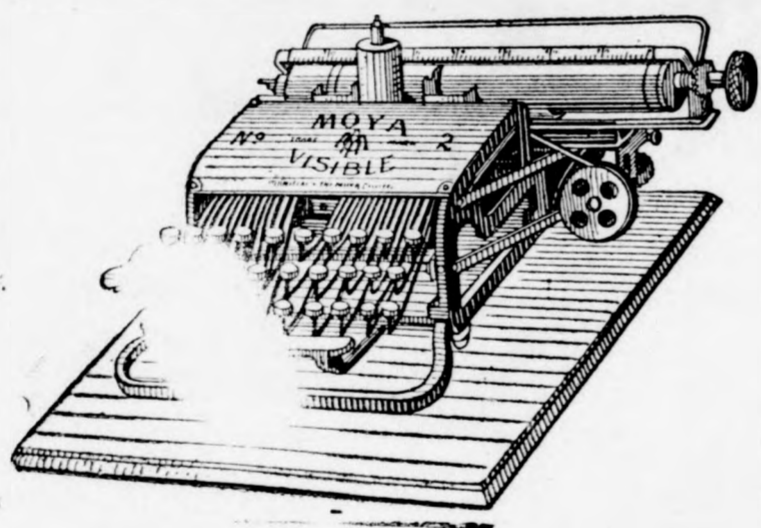
Kiadó lakás.

A Beliczey-uton 5 szobából konyha, kamra és is-
tállóból álló ház haszonbérbe kiadó, esetleg eladó.

Értekezhetni lehet a kiadóhivatalban.

Ugyanott 2 bolti rolló és ajtó eladó.

Már nem drága az írógép!

8-36

„MOYA“ elsőrendű írógép csak

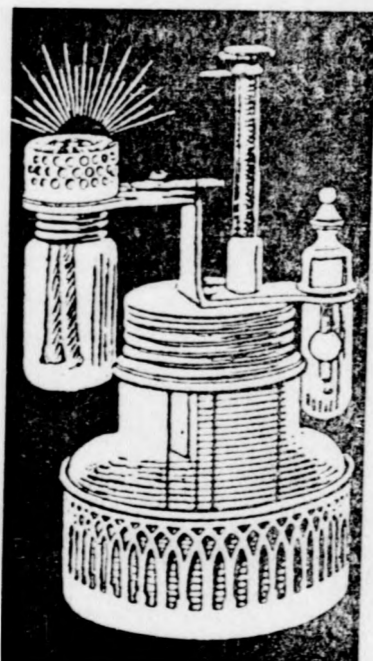
200 korona.

Csekély részletfizetésre 20 százalékkal drágább. Látható
írás, erős bilengyűkkel, a legfinomabb angol acélból. Az
angol ipar remeke. Mindenki egy napi gyakorlat után
feltűnő gyorsan ír rajta. Irodáknak, hivataloknak, keres-
kedőknek stb. nélkülözhetetlen.

Kivánatra utazóink által eredetileg bemutatjuk. Kezelés

egyszerű. Nem romlik. 3 évi jótállás.

Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat írógép-osztálya
Budapest, VII., Dembinszky-utca 28.

Nem kell többé gyufa se gyertya a házban!

Világszabadalom!

„VIKTORIA“ villamos ősnyújtó készülék! Disze minden asztalnak! Éjjeli
lámpa helyett is használható! Egy nyomás által megvilágítja a szobát! Csak
egyszer egy évben kell megtölteni. A beleváló sav 50 fillérért mindenütt
kapható, de mi is küldhetjük!

Elegáns nikkelezett kivitelben 8 kor. utánvét mellett küldi a
„Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat“

Budapest, VII., Dembinszky-utca 28. szám.

Viszont elárúsítóknak nagy kedvezmény. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Itt az ősz kibujnak a szeplők !!!

Hogy azt elkerülje, hogy arcborét bársony sima üdévé varázsolja, használja

a **Pálma crèmet,**

vagy a **Dr. Spitzer arc- és kézkenőcsét.**

Kapható

Medveczky Utóda gyógyszer-tárában, Szarvason.

BOHN M. ÉS TÁRSAI

NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep
e szakmában Ausztria-Magyarországon a

BOHN-FÉLE TÉGLAGYARAK

NAGYKIKINDÁN és ZSOMBOLYÁN

Alapított 1864. Legelőkelőbb referenciák. Alapított 1864.

50 millió évi gyártás

a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserépekből

VASOXYD természetes vörös színben vagy kátrányozva.

GYÁRTMÁNYOK: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedő-
cserépek. Legelőkelőbb legszebb tetőzet. —

Képes árjegyzék és minták kívánatra ingyen és bérmentve. 10—10

Nagykikinda gyártmány
Bohn-féle szab. biztonsági átfedő-
cserép 272. szám.

Zsombolya I gyártmány.
Szab. biztonsági préselt átfedő cserép
253. sz.

REISZ MIKSA

BUTORGYÁRA BÉKÉSCSABA

VASUT-UTCA 1155. ÉS 1156. SZ.

Műasztalos, kárpitos- díszítőműhelyek.

RAJZIRODA.

Telefon: 20. sz. Telefon: 20. sz.

Saját készítményű teljes

lakásberendezések

állandóan nagy választékban.

Nyomatott Sámuel Adolf könyvnyomdájában Szarvason.

Koss
Nyil
Kézi

után
itt t
zásu
veze
falai
jegy
zén
mind
nalu
gató

lok,
tevék
zökt
tényk
szágt
késme
felréh
gye
is es
alkot
közsé
dig a

Selyme
A Kör
Piheg
Sarló-k
Panasz

Tavas
Halk, b
És még
A táj f
Lelkem

Oh néz
Minden
És ham
Lephet
Egy gor